

Det här är ett utdrag ur en bok:

SVENSKA PARISER-KONSTNÄRER I
HVAR DAGSLAG

Av
SPADA
(J. Janzon)

Stockholm – P. A. NORSTEDT & SÖNERS
FÖRLAG 1913

II.

Jul i Grez.

Våra julfestligheter i Grez fingo en utsträckning, så att de nästan liknade ett svenskt bondbröllop.

Självf var jag ute i Grez redan ett par dagar i förväg, i en sorts hjälphustrubestyr, för godt pris inackorderad hos signaturen C. L.

Att landsbygden låg litet ödslig, att bara gran och fur sågo nytra ut, och att resten af vegetationen var mer än lofligt barhalsad, det behöfver jag knappt tala om. Jag säger det bara för det fall att någon skulle tro, att Grez med sin sydliga latitud — byn ligger söder om Fontainebleau — njuter af ett tropiskt klimat. I själfva verket hade vi ett par grader kallt, och ett bitande luftdrag korn fingrar och näsor att rodna, som om de gjort något mindre »comme il faut». Lagg därtill att orten lider af en nästan fullständig brist på eldstäder. Men genom att äta godt och dricka godt förvandlades småningom de flesta af oss till amerikanska rullkaminer.

Greze var för öfrigt sig likt. Stilla, fridsamt, med trefliga bondgummor och middagslystna hundar, som ideligen vifta på svansen. Gas och lyktor äro där okända ting, utom för några mer tillfälliga inbyggare. Då solen gått ned, och skymningen börjat tycka det blifva tråkigt att hålla i längre, inträder ett becksvalt mörker. Man kan stjåla en kyss som rakt ingenting. Det är nu ock det enda brott mot äganderätten, som lär förekomma i Greze.

En viss medeltidston dallrar öfver byn. Samma dag jag kom uppträdde på förmiddagen en herre klädd i trumma — den öfriga utstyrseln var föga anmärkningsvärd — hvirflade och uppläste med hög röst åtskilliga förordningar af respektive auktoriteter. Församlingen utgjordes af en helt visst »många gånger målad», gemytlig, krokryggig gubbe, som lutade sig öfver trummaren-utroparens manuskript, antagligen för att ge sig syn af att kunna läsa skrifstil. Här och hvar, på längre afstånd, stucko några hufvuden och gapande munnar fram från dörr- och fönsteröppningar. En likgiltig bagarfigur, stödd på ett par digra träskor, lutade sig mot en mur . . .

Carl Larsson, allas vår »wohlthäter» på julaftonen, har inne på gården till Chevillons hotell en liten paviljong med ateljé. Där tillbringar han denna vintern, när som han ej är ute i skog och mark och blåser i händerna för att dessemellan tillpensla läckra akvareller. En rent konsthistorisk parentes. Han har

på senare tiden målat jag vet ej huru många akvareller, ensamt fem för Coquelin d. ä. I hans ateljé beundrade vi samt och synnerligen en påbörjad pastell, som torde blifva något af det »styfvaste» han presterat. Den framställer fru Larsson och lilla Suzanne. Denna sistnämnda är en ung flicka i sina bästa år, fyra till fem månader gammal. På sitt hufvud bär den lilla ungen en humoristisk — sådant går i arf — hårtofs, som ger henne slående likhet med en sidensvans ...

Avantgardet kom på tisdagen. Det bestod af fröken Olga Björkegren och tre sångerskor, fröknarna Sundin, Jägerhorn och Erikson. Dessa användes genast till förädlade sysselsättningar, såsom att sira granen med äpplen och annat mer. Jag glömde att säga, det en liten bofast koloni redan befann sig på stället: utom Larssons fröknarna Julia Beck och (xylografinnan) Tekla Lindeström, målarna Nordström och Kreuger, ja noch någon dazzu tror jag.

Larsson är ännu blott synlig vid måltiden och kaffe- och konjaksdrickning. Annars som ett bi fastsugen vid sina »kartonger». . .

Julaftonen. Klockan tu.

En betydande trupp anländer till stationen i Bourron. Där bland August och Otto Hagborg och deras fru moder. Förgätom ej heller deras svenska jungfru. Henne var en högviktig roll beskärd. Hon skulle laga gröten och mycket mera, hvilket hon också

gjorde som en hel karl. Dessutom åtföljdes de af en stor, stor lutfisk. Vidare visade sig på perrongen vännerna Ernst Josephson, Georg Pauli, Bob Thegerström och Arsenius samt ännu några andra. Transporten till Grez försiggick i två vagnar, förspända med hästar — samtliga byns hästar voro upptagna härmed — och en kärra, dragen af en åsna. Ett par betraktade dock det långörade djuret och den skallriga rapphönan med bestämdt misstroende och föredrogo att snobba som fotgängare.

Klockan sju.

Ny laddning af resenärer. Artister, köpmän, tandläkare, fruntimmer, läkaregymnaster. Af dessa sistnämnda uppnår en den ovanliga längden af sju fot.

Klockan half åtta.

Gemensam middag hos Chevillons. Trettio personer. Efteråt kommo ännu några, så att antalet af samtliga festdeltagare uppgår till ungefär trettiofem. Munter stämning kring det långa bordet. Talens rad för aftonen inleddes med en af Ernst Josephson utbragt skål för konungahuset.

Klockan half nio.

Kaffe med »dopp» uppe i Calle Larssons ateljé. Lilla Suzanne väcker lifligt erkännande. Fosterländska sånger afsjungas.

Klockan half tio.

Man samlas åter i hotellets stora matsal. Granen,

förlåt mig *tallen*, är tänd. Ty vi fingo först ditsläpad en stor gran, men sagda tall befanns vara stiligare och »finare i formen» — o, artister! Ljus, äpplen och, för att ersätta kottarne, cigarrer å Gud vet huru många sous stycket.

Som »vis-å-vis» till tallen figurerar i andra hörnet en portertunna, grant målad. Barrträdsdekorationer. Sex »trangsparanger», ypperligt gjorda af *Kreuger*, afbilda: tvenne den beryktade galten Särimner på spett och den ej mindre famösa geten Heidrun i en mera naturalistisk sysselsättning; de fyra öfriga symboliska föremål, beledsagade af tänkespråken »Rolig jul», »Bakebulla och tunnekanna göra såta vänner», »Vin och kvinnor göra lifvet sött» samt — som en särskild uppmärksamhet mot damerna — »Vin och karlar göra ock lifvet sött». Såsom det uppgafs, var detta ett citat från Syrach.

Dansen begynner. Otto Hagborg tager den 32 fot långa salen i trenne språng. Julia Beck utvecklar i den amerikanska valsen sin sedvanliga smidighet. Dessemellan kvartetter (ovanligt nog fattades ej mer än en stämma, men den ersattes lätt), solosånger af fröknar och icke-fröknar. Bålar. Verser för hemmet af målaren Nordström, andra för fru Hagborg.

Klockan half ett.

»Kartongerna.» De utgingo från den sedan flera år etablerade firman Larsson & Janzon. Den förre hade naturligtvis levererat teckningarna, färglagda

till och med, må ni tro, den senare verserna. Kartongerna upptogo en sammanlagd längd af tio meter, verserna däremot endast fyra och en half. Nästan alla de närvarande och några frånvarande framträdde i olika situationer. Där såg man t. ex. Gegerfelts underbara äfventyr i Venezia med en haj, Nordström som österlänsk sultan i ett harem, fullt af lätta bajadärer (han har en längre tid varit »ensam karl» i sin pension), dentisten Isak som Dulcamara i den lilla staden Saint-Briac, stående på en grann vagn med mercuriusstafven och tången i sina upp-sträckta händer, medan Allan Österlind rör trumman och brodern Otto låter begagna sig till »subjekt». Larsson i agree-uniform med plymer, galoner och dragen värja, vännerna Joseph och Spada, som »springa om hvarann» på bulevarden vid halfsjutiden på aftonen, under det man i fonden ser en mängd »mathus» med skyltar, å hvilka man läser åtskilliga bekanta familjenamn etc. etc. etc. etc. Alltsammans gjordt med den »verve», som bara C. L. förfogar öfver i slika fall, och sjunget med konst.

Att »ridåns fall» åtföljdes af dubbla omgångar hipp! hurra!, var klart.

Klockan half tu på natten.

Bordet dukas.

En viss, tårande tystnad inträder.

Klockan tu.

Helan går.

Klockan tu—half fyra.

Envist, bedöfvande, glammande rassel af knifvar, gafflar, tallrikar, käkar. Allt hvad jordiskt-nordiskt godt heter ses på bordet: skinka, grönt, refbensspjäll, lutfisk, äppelkakor, kaviar, sillar från olika konungariket, lax, sillsalat, allt ätes med entusiasm. Porter-tunnan får sin kran öppnad.

Larssons och familjens skål tömmes under jubel.

Klockan half fyra.

Fortsatt bal. Slutnumret utgöres af en fransäs, där ingen människa hade reda på turerna; och flere, både deltagare och åskådare, voro nära att omkomma af skratt. Värden själf är åtminstone konsekvent. Han dirigerar kadriljen, vill hela tiden ha blott fjärde turen och blir topp rasande, när någon annan föreslås

Klockan half fem.

Josephson utför, insvept i ett hvitt skynke, en solodans, som från att vara »marche funMpre» småningom öfvergår till en svindlande tarantella.

Klockan fem.

Uppbrott. Och ett uppbrott i bästa ordning. Ty allt har gått så trefligt och »hyggligt» för sig. Icke ett spår till någon misstonande »accident».

Klockan half sex. Ett litet kotteri, hvilket ej längre kan bemästra sin hunger, intager ytterligare en liten »lopp-supe».

Juldagen. Klockan tio.

Alla sofva. Det börjar att falla litet vacker snö.

Klockan half ett.

Frukost, dels hos Chevillons och dels hos Laurents. Vi hos Chevillons ha en afgjord fördel, ty vi ha all skåpmaten — och hvilken skåpmat! — hos oss, och i hörnet på vår sal rinner fortfarande den lilla porter-tunnan.

Klockan half tu.

Kaffe hos Laurentarne. Åtföljes af en magnetisk seans. Fröken X. uppträder inför publiken och misslyckas fullständigt. Får ingen till att sofva. Skyller på att det fnittras för mycket. Som sista försök går fröken X. ensam in i buren, ursäkta, i ett rum med Bob Thegerström. När vi inkallas, finna vi Bob sittande på en stol, försänkt i en, som det tycks, djup sömn. Som bekant skall den magnetiska sömnen ha det med sig, att man af »mediet» får tillfredsställande svar. En af sällskapet frågar då Bob, om han kan undvara 20 francs. Bob svarar icke. Hvilket bevisar, att magnetismen är humbug.

Kartongerna sjungas ånyo upp. Larssons tenor har fullständigt gått förlorad. Men han ersätter den genom en sällsynt mimik.

Klockan fyra.

Tebjudning hos fru Karin L., den vänligaste värdinna man gärna kan träffa på. Gitarrspel. Vitsar. Fröken Björkegren deklamerar och sjunger visor i folkton.

Klockan fem.

Alla ä' kära i fröken Björkegren.

Klockan sju.

Middag på hvar sitt håll. Hos oss rinner portertunnan med oförminskad vigör. Skåpmaten något minskad.

Klockan nio.

»Sällskap» hos Laurents. Det sjungs litet, inte så litet till och med, men det skrattas mycket mera. Bob Thegerström bjuder den värsta skämtaren på en smörgås för att han skall hålla mun. De andra åse halft melankoliskt scenen.

Klockan tu.

Några af Chevillons-herrarne anordna en lätt sup. En razzia anställes. En hittills orörd gåslefverpastej af prima sort upptäckes och hälsas med långvariga bifallsyttringar.

Klockan fyra.

Ett par af Chevillons-herrarne hedra med sin närvaro en folklig bal, som hålles i byns största och enda danslokal. En af de lättsinniga nordboarne bjuder på fri förtäring hela orkestern. Lyckligtvis bestod den blott af två musikanter ...

Annandagen. Klockan tu.

En hel del reser in till Paris (några af de mest »upptagna» hade redan rest förut). Hurrarop vid vagnen.

Promenader i Guds fria natur hade dessförinnan företagits, det var sant.

Klockan sju.

De »öfverlevvande» intaga middag.

Klockan nio.

De spela priffen hos C. L.

Midnatt.

De äta upp den sista äppelkakan.

Dagen därpå. Klockan half ett.

En sista afskedsfrukost intages. Portertunnan, den märkvärdigaste i sitt slag jag någonsin sett, rinner alltjämt ...

Så långt sträcker sig mina minnen.

Men ett är jag öfvertygad om, och det är att portertunnan rinner ännu.

December 1884. (Spada)

Ur

”Svenska Pariser-konstnärer i hvardagslag”

Av Spada (J. Janzon)

Utgiven 1913 av

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG